

Feyzada dolaşan hikayeler

Eylem AYDOĞDU
İstanbul

“Zarfları demleyeyim, fiilleri bekletiyim, sıfatları süzeyim, özneleri çay bardağına sıkıştırırım, sözcükler dursun, cümleler dursun, paragraflar dursun, kanasın içim. Tavşankanı kanasın her şeyim. Yeter ki unutayım. (s.74)” diyor Müge İplikçi'nin Can Yayınları'ndan çıkan 'Çok Özel İsimler Sözlüğü' kitabı...

Raflarda kitaplarıyla göz göze geldiğimiz zaman tanış olma haliyle bizi ısıtan, edebiyatıyla çağa ışık tutan Müge İplikçi'yle, öykülerdeki sancılı hayatların arasındaki sohbetlere dair “Çayımı aldım. Ha ne diyordum? (s.74)” cümlesindeki gibi çayımızı, kahvemizi yudurlarken hayata kısa bir mola verdik.

Yirmi dokuz öykünün yer aldığı kitabımızın oluşum aşamasını anlatır mısınız? Ve neden yirmi dokuz öykü?

Kitaptaki öykülerim, gazete yazılarımdan derlediğim ve orijinal olarak yazdıklarımdan oluştu. Birbirine ilintili karakterler var öykülerde, farklı hikayelerde bir başka öyküde bıraktığımız karakter karşımıza çıkıyor. 'Hiçbirimiz birbirimizden bağımsız değiliz' diyor öyküler böylelikle. Yirmi dokuz isim olmasının sebebi ise, genel geçer sistemi sorgulamak için tercih ettiğim bir sayı. Dikkatli okur, olup bitenleri ezberlemenin dışında başka bir yere çıkabiliyor böylelikle. Harflerle kurduğu bağı, ne ölçüde yeryüzüne taşıyor? Yeryüzünde kendini nerede görüyor? Bu düşünce doğrultusunda bir algı oluşturmaya çabaladım.

'YALINLAŞTIKÇA GÜZELLEŞİR EDEBİYAT'

İsimler alfabetik sırayla da değil...

Özellikle tercih ettim. Çünkü yaşama baktığımız zaman düzensiz ve gelişigüzel. Biraz o düzen dışı olmayı vermek istedim. Her şey düzen içindeymiş gibi gözüktüğünde bile, hayatın beklenmedik şeylerle dolu olduğunu ifade etmek için, isimleri alfabetik sıraya koymadım.

İnsanların yaşadığı coğrafyanın dokusu isimlerine yansır mı?

Tabii ki yansır. Bu yansıma hem gündelik anlamda, hem de karmik anlamda yansır. Yani bir anlam arıyorsak, o anlam isimlerde saklıdır zaten.

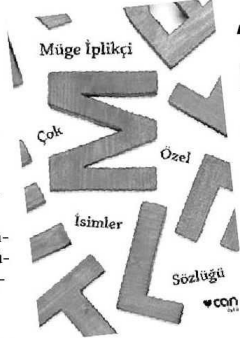
Öykülerde ayrıntı içinde ayrıntı gizli...

Edebiyatta ayrıntı her şeydir. Siz bir dünya inşa ediyorsunuz. Hayat rastlantısaldır fakat edebiyat değil. İşlemek gerek edebiyatı, her kullanılan cümlenin bir karşılığı olmalı, zaman geçtikçe de bunu daha çok fark eder hale geldim. Yalınlaştıkça güzelleşir edebiyat. İfadene kadar yalın olursa o kadar derinlik içerir.

'BU SORUNLAR POLİTİK NEDENLERDEN KAYNAKLANIYOR'

Bu derinliği genç edebiyatçılarda gözlemliyor musunuz?

Son dönemde yazılanlara baktığımda fazla heyecanlı buluyorum, dünyanın hızla değişeceğine inanıyorlar. Sakıncalı değildir bu heyecan ve inanış ama, kişisel tecrübelerime dayanarak; bunun böyle olmadığını yaşayarak gördüm. Benim de çok heyecanlı girdiğim bir dünyaydı edebiyat dünyası. İlk başlarda heyecanımızla birlikte girdiğiniz dünyada hemen dinlenmiyorsunuz. Dinlenmeye başladığımızda da daha düşünerek yazıyorsunuz.



'GEZİ PARKI BİR UMUTTUR'

'Çok Özel İsimler Sözlüğü'nde anlattığınız sorunlar oldukça yıpratıcı. Böyle hayatlar yaşatıldıktan hâlâ umut edebilir miyiz?

Bizler Gezi Parkı direnişi sınavından geçmiş bir toplumuz ve bu bana her daim umut veriyor. Demek ki biz, her şeye rağmen bir kamusal alan oluşturabiliyoruz. İstersek yan yana durabilme anlamında da başarılı olabildiğimizi gösterdik ve yine gösterebiliriz. '80'lerde çok karanlık günlerden geçtik, faili meçhullerden geldiğimiz ortada, oralardan geçtik olaylarına gelinmiş olunması bir umuttur.

Çağdaş edebiyatın önemli yazarlarından Müge İplikçi, 'Çok Özel İsimler Sözlüğü'nde, kadınlara, çocuklara, gençlere ve tabii ki erkeklere doğru kısa mesafeli bir yolculuğa çıkarıyor. İsimleri "çok özel" kılan: sıradan insanların, kendi hallerinde yaşayıp gideceklerken üzerlerine binen yükün altında bükülüp dağılmış ruhları.

'EDEBİYATIN TEMEL İŞLEVİ İNSANI İNSANLA BULUŞTURMAKTIR'

KİTABINIZDA içeride olan yazarlara da değinmişsiniz. Bu sorun, yazım dünyasına ne kaybettiriyor?

Özgürlük olmadığı müddetçe o yazardan yeryüzü ve yaşam geçeceğine dair bir üretim beklemezsiniz. Aşırı politize bir yazar çıkar karşınıza. Aşırı politize olma hali edebiyatı kavuran bir haldir. Edebiyatın o tınısını, manevra gücünü engelleyen bir durum.

Edebiyatın temel işlevi insanı insanla buluşturmadır. Farklı

deneyimlere rağmen insanı başka hayatlarla karşılaştırmaktır amaç. Bunun için de politik olmamalıdır. Tabii ki bir politik düşünceden beslenecektir fakat; temel çıkış noktası bu olsa dahi, kendine açacağı ufuk yaratıcılıktır. Ve o yaratıcılık bizi toplum olarak uçuran bir duygudur. Biz uçmuyoruz artık! Biz gereksiz detaylarda savrulup duruyoruz, politik düşüncelerin üzerimize gjyidirmeye çalıştığı kostümlerle zaman kaybediyoruz. Anlatılması gereken o kadar çok konumuz olmasına rağmen...

Öykülerin her biri birbirinden önemli konuyu ele alıyor. Benim en çok 'Sevim' karakterinin hikayesi dikkatimi çekti. Vahşi bir cinayete kurban giden Sevim'e devletin bir mercinde görev yapan mahalle muhtarının söylemleri de oldukça düşündürücü!

Ne yazık ki; bunları yaşıyoruz. Ama bu bir kader değildir. Bu sorunlar politik nedenlerden kaynaklanıyor; kaçınılmaz olan da kadınlardan üzerindeki çok sıkı bir baskının var olması. Kadın olmanın her daim arka planda olması olgusu, kahkaha atmaması, edepli durmasının söylenmesi vs... Bir kadının edepli durması için politik söylemlere ihtiyacı yok! Edep, insanın içinden gelen bir duygudur. 'Edepsiz kimdir?' sorusu burada daha büyük bir önem taşır.

'ERKEĞİN ARKASINDA DURMAYI KABUL EDEN BİR KADIN MODELİ VAR!'

Umud için neyi önemli kılmaktayız?

Aynı olmamızın gerektirdiği, farklılıklarımızla güzelleşebilmemiz önemli. Topluma baktığımız zaman,

hâlâ vicdan duygusunun var olduğunu görüyorum. Bu vicdanın bir yerden sonra bizleri birleştirebileceğine dair umudum. Son yaşanan seçim sonuçları da umut uyandırıcı. Hemen şimdi olacak değil bir şeyler. Türkiye dönüşüme açık bir toplum; üzerinde ne kadar baskı olursa olsun aslında baskılanamayacak bir özgelliğe sahip olduğuna inanmak istiyorum.

Bir kadın yazar olarak, son on yılı kadınlardan değerlendirdiğinizde, hiç yol katedilebildi mi?

Başörtülü kadınların verdiği mücadeleye son derece saygı duyuyorum. Fakat bu farklı bir biçimde gelişti. Kadınlar, hayatlarından taviz vermeye başladılar! Haklarını ararken erkeğin arkasında durmayı kabul eden bir kadın modeli var! Bu büyük bir gelişki. Taviz verme ve geride kalmayı kabul etme durumu sadece başörtü mücadelesi veren kadın kesiminde değil, başı açık kadında da aynı durum söz konusu. Doğurganlığına sığınışı ve evinde kendini var etmeye çalışma hali... Bizlerde büyük mücadelelerin potansiyeli varken yaşananlar çok farklı, devam etmemiz lazım.